

OKÉNKO

DO FARNOSTI

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXXII **Únor 2023** **číslo 2**

Já si k smrti své dolezu sám

Já si dolezu k své smrti
a nebudu potřebovat ani
úmrtní list
tím jsem si jist
a nebude mě už zajímat
zda nad mou rakví sněží
či padá podzimní listí
ani mě zajímat nebude
zda nad mou rakví
kecají kněží
Nicméně doufám
že bude sněžit.

Ivan Martin Jirous

Milujte se navzájem bratrskou láskou,
v úctě dávejte přednost jeden druhému.

Římanům 12:10

Na otázku londýnského deníku The Times,
zaslanou mnoha významným osobnostem:
„Co podstatného by se v dnešním světě mělo
změnit?“ odpověděl Chesterton takto:
„Vážení! Já. Srdečně G. K. Ch.“

Úvodem

Blahopřejeme panu Petru Pavlovi, i voličům k volbám. Lži, pomluvy a nenávist v kampani lze prohlédnout. Vláda nepracuje ideálně, ale do války nás nevede. Války rozpoutávají váleční zločinci, ne ti, kteří se brání. S Hitlerem se nedalo jednat o míru, nepomohly ani územní ústupky, Německo muselo být poraženo. Odhodlanou mobilizací našich tátů v r. 1938 k obraně vlasti svět obdivoval. Ale pohraniční opevnění pak naši chlapi na rozkaz museli bez výstřelu a v slzách vyklidit. Naše statečné mámy dovolily svým manželům a synům bojovat. Mír je nedělitelný a nepomáhat obětem je hanebné. Za naši svobodu bojovali především vojáci z jiných zemí. Všem hrdinům sláva! Nenecháme Ukrajince vykrváčet. Jak porazit Rusko? Rozpadne se?

S novým elánem budeme kontrolovat politiky i prezidenta a naslouchat potřebným. Neuhlí-dali jsme mír; je třeba pro něj pracovat desetkrát víc než dosud. I naše církve potřebuje reformu a dospělou rozpravu, nakolik žijeme podle Ježíšových představ. Zatímco dříve byly názory laiků pokládány za nežádoucí, Františkův synodální proces je prohlašuje za nezbytné, neboť Duch boží se projevuje i skrze lidi dole. Nemocná církev (v mnohém trčíme ve feudálním zřízení) nemůže pomáhat nemocné společnosti. Jak to, že po roce války v Evropě představení církve ještě nevyhlásili pracovní konferenci o hledání příčin našeho selhání z biblického - božího - pohledu. Neosvojili jsme si boží moudrost a tak nemáme společnosti co nabídnout (společnost od nás už nic zásadního nečeká). Církevní paráda je pro někoho fotogenická, ale světu nepomůže. /v

Židé ve svých setkáních s Bohem v sobotní modlitbě říkají:

„Nemůžeme se k tobě modlit, Bože, abys ukončil válku, protože víme, že jsi stvořil svět tak, že člověk musí nalézat svou vlastní cestu k míru v sobě a k bližním.

Proto se k tobě modlíme, Bože, a prosíme tě o sílu, rozhodnost a vůli, abychom konali, místo abychom se jen modlili, abychom byli, místo abychom si jen přáli.“

Zuzana Čaputová při blahopřání Petru Pavlovi: „Myslím si, že na světě nejsou dva národy tak blízké jako Češi a Slováci. Právě tato lidská blízkost je důvodem, proč se spolu těšíme při každé velké chvíli. A volba prezidenta a hlavy státu nesporně takovou velkou chvílí je.

Mám mimořádnou radost, že v našem regionu a v Evropě přibude hlava státu, která ctí demokratické hodnoty a jejíž síla pramení z klidu. Pane prezidente, vaše vítězství je zároveň vítězstvím naděje, že slušnost a pravdomluvnost nejsou slabostí, ale jsou silou, která může vést k výhře. A to dokonce i v politice.“

Nic není opovrženímhodnější než respekt založený na strachu. *Albert Camus*

Zdeněk Svěrák: „Tuhle se mě děti ptaly: ‚Dědo, co je to ten populist?‘ – Jak bych vám to děti... Populista je vychytralý chlapík. Pomocí odborníků zjistí, co by lidi rádi slyšeli, pak jim to slíbí a oni ho za to zvolí. Ony se ptaly: ‚A co je na tom špatnýho?‘ – Špatný je to, že slíbujíc i to, co nemůže splnit. Třeba že nebude válka. Nebo že zruší drahotu. Ono to vypadá, jakože ten chlapík miluje prostý lid. Ale nemiluje ho. On jen chladnokrevně spoléhá na jeho důvěřivost.

A lže. A to se, jak víme, děti, nemá. Je to až neuvěřitelné, jak ten člověk lže. On třeba o svém protivníkovi klidně řekne, že chce válku. Jen proto, že to byl voják. A to je takový nesmysl, děti, jako byste o hasičích řekly, že touží po požáru. Každé malé dítě přece ví, že hasiči dělají všechno, aby nehořelo. A proto já jsem těm dětem slíbil, že se přičiním, co je v mých silách, aby vedle školní tabule u nich po pět let jejich docházky nevisel žádný zarámovaný populist. Aby tam byl člověk, třeba hasič nebo voják, to by bylo ještě lepší, člověk, který by nedělal takovou ostudu, že by ho paní učitelka musela sundat. Tak to abyste věděli, co my v rodině řešíme.

Konec hlášení v českém jazyce.“

KŘEŠŤANSKÉ POTÍŽE S DRUHÝM STOLETÍM

Martin Šály

Při probíhajících diskuzích o tom, co změnit v římskokatolické církvi, je jistě užitečné studovat církev prvního století, onu pověstnou církev „biblickou“. Zjišťujeme, že některé stereotypní představy (třeba že církev byla vždy stejná nebo bez vnitřních rozporů), prostě neplatí.

Pokud se v našem pátrání posuneme do století druhého, nevyházíme z úžasu, jak mnoho věcí se změnilo hned po konci doby zachycené v textech Nového zákona. Takové poznání je ale důležité, protože otevírá prostor úvah, zda ony změny, které druhé století přineslo, byly opravdu jen dobré a užitečné. My katolíci se pak můžeme naučit být zdrženlivější k tomu, abychom ve jménu tzv. tradice rázně odmítali náhledy těch křesťanů, kteří tvrdí, že to či ono v katolické věrouce nebo praxi je „nebiblické“.

V následujících odstavcích probereme několik vybraných příkladů.

Ustavení kněze,

hierarchická organizace církevního úřadu

Víme už, že v novozákonních textech se nevyskytuje slovo „kněz“ (nehovoříme-li o kněžstvu spojenému původně s židovským chrámem). Nelze dále určit, jakou přesně roli měl v daném společenství biskup, presbyter nebo diákon, které NZ zmiňuje. Liturgii pravděpodobně vedli nejváženější členové přítomného shromáždění, často asi sponzoři – vlastníci domu, kde se křesťané sešli. Nelze hovořit o nějaké „hierarchii církevního úřadu“. Apoštol Pavel, který byl ve svých autentických listech proti pevně zřízeným úřadům, ovšem z dlouhodobého hlediska neuspěl – situace se změnila překvapivě rychle. Kněze už na samém konci prvního století hájí Klement Římský. Za nejvýraznější záznam o takové změně z druhého století pak můžeme považovat dopisy Ignáce z Antiochie (ač o jejich původu a dataci se stále vede diskuzi). V jeho listech najdeme řadu formulací typu „Jako Pán ani sám ani skrze apoštoly neučinil nic bez Otce jsa s ním zajedno, tak ani vy nic nedělejte bez biskupa a kněží“ nebo „Kdo něco dělá bez biskupa, kněží a jáhnů, ten nemá čisté svědomí“. Taková změna postoje oproti textům Nového zákona ohromuje. Linie biskup - kněz - jáhen se v církvi ustavuje a začíná hrát v historii svou dlouhodobou roli.

Nelze pochybovat, že i v církvi Nového zákona hrály roly výrazné osobnosti a že zde určitý posun k církevním úřadům najdeme, především v pastoračních epistolách (kterým ovšem oponují janovské novozákonné texty!). Pevná hierarchie církevních úřadů má své výhody, ale i nevýhody, může ústít třeba do klerikalismu, zneužívání moci „kleriků“ a pasivity „nekleriků“. Zde se my katolíci můžeme poučit od úsilí reformace, která takové uspořádání vážně diskutovala a nalézala jiné formy církevního uspořádání.

Již ve druhém století lze také najít tendence k centralizaci církve, která se pak naplno prosadila v pozdějších dobách. Církev začala pokukovat po císařském uspořádání římské říše. Ve druhém století toto ještě bylo často kompenzováno alespoň synodami biskupů, ale časem si někteří z nich (především biskup římský) začali osobovat výraznější postavení a až absolutní moc.

Eucharistie jako oběť

Z novozákonních zmínek o Večeři Páně je jasné, že to, čemu dnes říkáme svátost eucharistie, se slavilo v rámci jídla, v rámci hostiny-večeře. Taková hostina měla být znamením hostiny konce času, kterou křesťané svou nadějí očekávají a svou vírou v dané chvíli na daném místě „přítomňují“.

Lze si ovšem jen těžko představit, jak velký tlak na takové první uspořádání hrálo obecné náboženské povědomí. Součástí kultu snad každého tehdejšího náboženství byla oběť: já se vzdám něčeho relativně cenného, obětují to božstvu a očekávám za to od božstva přízeň. Jistě lze připomenout i vzpomínky na každodenní oběti v Jeruzalémském chrámu, které – přes všechny úvahy o milosrdné chápání Bohu už v židovství – musely mít silný vliv.

Křesťané nakonec podlehli tomuto společenskému tlaku a formu eucharistie radikálně proměnili – lze zjednodušeně říci, že z hostiny se stala „řádná oběť“; křesťanstvo se tím jakoby začlenilo mezi jiná náboženství, která své oběti provozovala. Změna kromě praktických výhod měla ale i zásadní nevýhodu: forma oběti se dostala do napětí se zvěstí evangelia – odpuštění (ústící do hostiny radosti na konci času) je mi k dispozici bez mých obětí a snahy si Boha naklonit. Můžeme jistě namítat, že záleží na interpretaci, že totiž zdůrazňujeme jednu a již dokonanou

oběť Ježíše Krista. Je nicméně přesto na místě otázka, zda změna formy eucharistie, o které je zde řeč, nepřinesla až příliš velký tlak směrem k obětivnosti a záslužnictví, k transakčnímu pojetí křesťanství (něco za něco).

Vlom řeckého myšlení do křesťanství a vznik křesťanského „pravověří“

Ve druhém století se do křesťanstva – svou původní mentalitou a teologií velmi židovského – vlomilo řecké myšlení a začalo zde dominovat. Začaly být formulovány pravdy, které nejenže v prvním století nebyly vůbec aktuální, ale navíc začaly být takové pravdy chápány „řeckým“ způsobem.

V židovském myšlení je pravda to, co já potvrdím svým osobním příběhem. U Řeků je pravda nezávislá na mně, je „objektivní“. Bůh pak musí být myšlen filosoficky a objektivně, nikoli jako „pravda mého života“, jako „můj Bůh“. Židovská pravda je příběhem, podobenstvím (viz Ježíšova podobenství o Božím království), které sice odkazuje k něčemu mimo mne, ale jen když uslyším a jsem do příběhu podobenství vtažen a potvrdím ho svou vlastní životní praxí, je to pak příběh, který se stane živou pravdou.

K řeckému pojetí pravdy pak přistupuje aristotelská logika: věci nemohou být současně pravdivé a nepravdivé, to by logice odporovalo. Jako by se zapomnělo na Boha Starého zákona, který tak často jedná „nelogicky“ i na to, že vzkríšení je tou nejméně logickou věcí, kterou bychom v příběhu Ježíše z Nazareta očekávali.

Sázka na objektivitu a čistotu pravdy vedla o mnoho století později až k úpadku celé systematické teologie, především v některých proudech novotomismu: v očích některých dekadentních teologů se stal Bůh objektivní pravdou, kterou vlastně všichni rozumní a morálně způsobilí lidé přijmout musejí.

V dějinách křesťanstva se tedy ustavila představa ortodoxie – představa, že jen jeden (a dobře formulovaný) náhled je v dané věci správný a jiné náhledy, které mu odporují, jsou zlé, vlastně heretické. Kéž se ale ti, kteří „ortodoxní“ představy přijímají bez obtíží a jako jedině správné, alespoň zamyslí nad křesťany, pro které z nejrůznějších důvodů byla daná „pravda“ obtížná a s většinovým proudem křesťanství se museli bolestně rozejít.

Od druhého století se nicméně takovéto „nové a čisté křesťanské pravdy“ začaly prosazovat. Tak v listu Barnabášově (snad kolem 130 n.l.) začíná vývoj učení o dvou při-

rozenostech v Ježíši Kristu, o kterém v NZ stěží najdeme jakékoli náznaky. Do diskuze přistupují úvahy o trojici (Athenagoras, později na samém začátku třetího století Tertulian), atd. A tak stále probíhají spory a dělení křesťanstva, které dobře známe z prvního století, jen se změnil jejich obsah a dosah.

Také představu Ježíše jako Boha v Novém zákoně nenajdeme, minimálně přímo. Lze uvést místa v NZ, která vedou představivost tímto směrem, nicméně se jakoby (snad schválně) nechtějí vyjádřit jednoznačně a mají navíc své dobové pozadí (např. příchod císaře byl oslavován i zvoláními typu „náš bůh a náš spasitel“). V textech zmíněných Klementa Římského nebo Ignáce z Antiochie už ale najdeme formulace jako „O Ježíši Kristu musíme smýšlet jako o Bohu“ nebo „Bůh náš Ježíš Kristus...“. Taková představa má kromě svých výhod i své nevýhody a vnímaná jako „správná pravda křesťanů“ byla jedním z hybatelů rozchodu s mateřským lůnem křesťanstva, kterým bylo židovství - židé museli mít za to, že křesťané přestávají být monoteisty.

Musíme tedy znovu a znovu odkazovat k různorodosti „novozákonní“ církve a upozorňovat na nebezpečí příliš pevně chápaného „pravověří“ – tedy vlastně na představu, že ten či onen katechismus zachycuje pravdu křesťanství. Ale v konečném důsledku jsou všechny pevné, správnými slovy formulované „pravdy víry“ bez života - život a záchrana jsou ve spolehnutí se na živého Boha skrze Ježíše Krista v Božím Duchu.

Rozdělení cest židovstva a křesťanstva

Věc už jsme naznačili výše a o rozdělování cest mezi křesťany a židy už v prvním století již také byla řeč.

Druhé století tento proces – zjednodušeně řečeno – dokonalo. Pod nápořem historických okolností (zejména porážka povstání Bar Kochby v r. 132) i neřešitelných ideových rozdílů mezi ustavujícím se rabínským židovstvím a původně „kristovskou odnoží židovstva“ se cesty rozešly definitivně.

Zatímco v textech Nového zákona většinou tento trend autoři zmiňují s lítostí, ve druhém století se autor již zmíněného Listu Barnabášova (na rozdíl od jiných autorů 2. století jako byli Irenej nebo Justyn Martyr) k věci staví jasně: jsme „my“ a „oni“, dvě skupiny, které nemohou jít spolu. Židé se stávají svým způsobem nepřáteli křesťanů. O důsledcích takového postoje se pak leccos dozvíme z historie dalších staletí.

Velmi specifickou proměnou prošel vztah křesťanů k tomu, čemu říkáme dnes „Starý zákon“. Pro křesťany novozákonní doby existuje jediné Písmo – to je právě onen Starý zákon. V průběhu druhého století ke svatým knihám křesťanstva přistupují jiné, „novozákonní“ texty, ale židovská bible si udržuje stále svou platnost a váhu. Ovšem židé a křesťané tyto texty interpretují v mnohém jinak! A křesťané tvrdí, že jsou to oni, kteří čtou židovskou bibli správně, to prý židé „svou bibli“ správně nečtou. Takový postoj

STRACH OCHROMUJE DUŠI, LÉKEM JE BLÍZKOST K LIDEM

František, biskup římský, v rozhovoru s psychologem a psychoterapeutem Salvem Noém v knize „Strach jako dar“

Někdy se trochu bojím, když se musím rozhodnout, říkám si: „Když to udělám, tak...?“. Je to trochu jako strach z chyby, že ano! A strach mi v tomto případě pomáhá, protože mě vede k tomu, abych dobře zvážil rozhodnutí, která mám učinit. Není to strach, který by mne nějak ničil, to ne... Je to spíše pocit, který mě nutí být ve střehu: strach je jako matka, která vás varuje.

Noé se s papežem setkal ve vatikánském penzionu sv. Marty, kde František bydlí a kde před dveřmi jeho bytu visí nápis „Zakázáno si stěžovat“, pocházející z názvu bestselleru téhož psychologa. „Při jednom z mnoha setkání,“ vypráví autor v úvodu rozhovoru, „jsem Františkovi vyjádřil přání napsat knihu o strachu a zeptal jsem se ho, zda by mi nechtěl poskytnout svůj příspěvek. Jako obvykle jsem se setkal s kladnou odezvou.

František také mně položil několik otázek o strachu, a tak se náš dialog stal plný podnětů k přemýšlení.

V knize František rozebírá témata, která jsou církvi blízká, jako je vzdělávání v seminářích, „zvrácenost“ pokrytectví, světskost a kariérismus, přijímání homosexuálů a migrantů a prevence zneužívání ze strany duchovních, případně zavedení psychologických kurzů v seminářích.

sice zahlédneme už v Novém zákoně, ale zatímco třeba apoštol Pavel hledá, jak by křesťanství a nekřesťanství židé mohli „čist bibli stejně“, ve druhém století se u některých křesťanských autorů (zmiňme Melita ze Sard) už představa „jediné my židovské bibli rozumíme správně“ vyostřuje do nesmiřitelnosti.

Závěr

Příklady výše nemají znamenat výzvu bezmyšlenkovitě odhodit to, co vzniklo v průběhu druhého století a co katolíci považují za součást své tradice nebo dokonce za „věčnou pravdu“.

Jestliže se ale naplní představa, že katolické křesťanstvo čekají v nastávajících letech a desetiletích velké změny, je dobré se stále učit, že je vždy nutné držet jádro víry (víru ve zmrtnýchvstání Ježíše Krista a jeho důsledky) a „pravdy“ i praxi vzniklé v průběhu času brát jako pomůcky a směrníky, nikoli jako zásadní měřítko, oddělující správného katolíka od toho nesprávného.

Přijmeme-li takový náhled svobodně, lze hledat cesty k obnově katolické církve pokojně a s nadějí.

Mgr. Ing. Martin Šály, Th.D. vystudoval teologii na ETF UK. Tématem jeho disertační práce byla církev Nového zákona.

Christnet, 5. ledna 2023

Právě v tomto posledním bodě František opakuje, stejně jako při jiných příležitostech, že „při zahájení procesu povolání je třeba komplexně zhodnotit způsob života, psychologický aspekt, mezilidské vztahy člověka, který chce vstoupit do semináře. Je lepší ztratit povolání než riskovat s nejistým kandidátem,“ tvrdí. Podle papeže je návrh na zavedení psychologie do seminářů velmi užitečný: „Vše, co se stalo, sexuální zneužívání nezletilých duchovními, dramaticky upozornilo na tento problém... Je třeba si všimnout před kněžským svěcením, zda existují sklonky ke zneužívání. Může to udělat profesionál, jako jste vy, který to také studoval. Pokud nejsou tyto problémy rozpoznány, mohou mít ničivé následky.

„Seminář není útočištěm pro mnohá lidská omezení, která můžeme mít, ani útočištěm pro psychické nedostatky,“ uvádí František. „Má vést k formaci zralých kněží a zasvěcených osob, odborníků na lidskost a blízkost, a ne úředníků posvátna. Lidé se potřebují setkávat se svédky víry, s nimiž se mohou konfrontovat a získat podporu a kvalitní lidskou blízkost.“

Rozhovor se týkal také otázky homosexuálních osob: „Bůh je Otec a neodmítá žádné ze svých dětí,“ řekl František. „A Boží styl je blízkost, milosrdenství a něha, nikoli odsuzování a marginalizace. Bůh se s láskou přibližuje ke každému ze svých dětí. Jeho srdce je otevřené každému. On je Otec. Láska nerozděluje, ale spojuje.“

V souvislosti s tématem přijetí František připomněl také otázku migrantů, kteří jsou podle něj často využíváni jako prostředek „k zastrahování lidí, aby si mysleli, že z nich pramení naše problémy“. Naše problémy naopak „pramení z nedostatku vznešených hodnot, z neuspořádaného způsobu života v našich domovech a městech, z prázdnoty zapříčiněné absencí víry, která nás od sebe vzdaluje a neumožňuje nám bratrství“.

Ve stejném duchu papež František opakuje svou výzvu k „ekologicky šetrnému životnímu stylu, abychom chránili odkaz stvoření a životy těch, kdo obývají planetu. Naše země je nemocná, je zneužívána a drancována.“ Je to důsledek „způsobu života ovládaného sobectvím a kulturou plýtvání a staví před nás alternativu: pokračovat v dosavadní cestě, nebo se vydat novou cestou“. Je třeba „ekologické konverze, změny kurzu“, zdůrazňuje František, „člověk přebírá odpovědnost za závazek pečovat o společný domov“.

František a psycholog Noé se dlouze zamýšlejí nad pojmem strach, který je ústředním tématem knihy.

„Přílišný strach je postoj, který nás zraňuje, oslabuje, umenšuje, ochromuje. Člověk zotročený strachem se nehýbe, neví, co má dělat: je ustrašený, soustředěný sám na sebe a čeká, až se stane něco špatného. Strach tak

vede k postoji, který ochromuje," poznamenává František. „Přílišný strach ve skutečnosti není křesťanským postojem, ale můžeme říci, že je to postoj nesvobodné uvězněné duše, která nemá svobodu hledět dopředu, něco tvořit, konat dobro.“

Pokrytectví také není křesťanské, dodává František. „Je to strach z pravdy," vysvětluje, a církev z něj není vyňata. „Pokrytec se bojí pravdy. Člověk raději předstírá, než aby byl sám sebou. Je to jako hazardovat se svou duší. Předstírání ničí odvahu říkat pravdu otevřeně, a tak se člověk snadno vyhne povinnosti říkat ji vždy, všude a navzdory všemu. Je mnoho situací, kdy k tomu dochází: na pracovišti, kde se člověk snaží působit přátelsky vůči kolegům, zatímco konkurence ho vede k tomu, že jim dává rány zezadu; v politice není neobvyklé najít pokrytce, kteří žijí rozpolceně mezi veřejným a soukromým.“ Zdůrazňuje, že „pokrytectví v církvi je obzvláště odporné. Bohužel existuje a existuje mnoho pokryteckých křesťanů a duchovních. Nikdy bychom neměli zapomínat na Pánova slova: „Vaše řeč ať je: ano, ano – ne, ne. Co je nad to, je ze Zlého.““

Od úvah přechází rozhovor ke vzpomínkám a vzpomínky se vracejí ke dni volby, k onomu vstřícnému a prostému způsobu, jakým se František představil světu, který si získal srdce tolika lidí.

„Nečekal jsem, že budu zvolen, ale nikdy jsem neztratil klid. Přivezl jsem si jen příruční zavazadlo, protože jsem byl přesvědčen, že se na Květnou neděli vrátím do Buenos Aires. Nechal jsem tam připravenou homilii. Místo toho jsem zůstal v Římě," vysvětluje Jorge Mario Bergoglio. Vzpomíná na kardinála Claudia Hummese, na jeho doporučení nezapomínat na chudé a také na ujištění: „Neboj se, způsobil to Duch svatý“, když se setkal s překvapeným výrazem nově zvoleného papeže. „Cítil jsem klid a mír, a to i při následných rozhodnutích, například když jsem si nechtěl vzít nic jiného než bílou sutanu. Dokonce i předepsané boty jsem odmítl. Boty už jsem měl a chtěl jsem být normální. Pak jsem vyšel ven a popřál lidem Dobrý večer.“

František se pak znovu vyznává ze své touhy chodit po ulicích jako v Argentíně, setkávat se s lidmi, mluvit s nimi a sdílet s nimi příběhy, potíže a nálady: „Musím se držet bezpečnostních protokolů. Tady se bojí, aby se mi něco nestalo. Je to další obava, v tomto případě však oprávněná. „Několikrát, hned jak jsem byl zvolen, jsem se pokusil odejít inkognito a způsobil jsem vážné problémy lidem, kteří pracují na zajištění mé bezpečnosti," prozradil František.

Ohledně volby bydlet Domě sv. Marty, kde se papež stravuje ve společné jídelně a sdílí stůl s ostatními lidmi, se Noé ptá, zda toto rozhodnutí bylo ovlivněno nějakým strachem. „Ano," odpovídá František, „rozhodl jsem se bydlet v tomto penzionu, a nikoli

V BEZPEČÍ VZTAHŮ S Gaborem Maté

rozmlouvala Kristýna Roubalová

Bolest je řeč našeho těla. Nabízí nám cestu k lepšímu životu. Kde tato cesta začíná? Vlastně už u pomyslné zdi, kterou jsme si kolem sebe stavěli jako děti. Doktor Gabor Maté v Praze uvedl film „Moudrost traumatu“ a v exkluzivním rozhovoru pro čtenáře Psychologie.cz pak vyprávěl, jak se můžeme vyrovnat s traumaty z dětství, které nám nedovolují žít v souladu s našimi potřebami.

Proč je pro nás tak těžké říkat ne? Postavit se za sebe a za své potřeby?

v historickém papežském bytě v Apoštolském paláci, protože, jak jistě chápete, potřebuji se setkávat s lidmi, mluvit, a tady se cítím svobodnější. Tam jsem se cítil jako v nedobytné pevnosti, a to mě vyděsilo. Každý z nás musí poznat sám sebe, aby našel nejlepší řešení svých potíží. Když mě hned po zvolení odvedli do Apoštolského paláce, viděl jsem obrovskou ložnici, velkou koupelnu a trychtýřový efekt. Velké místnosti, ale malý vchod, kterým projde jen velmi málo spolupracovníků. Tak jsem si řekl: Když už nemůžu jít na procházku mimo Vatikán, aspoň chci vidět lidi. Proto jsem si vybral Dům svaté Marty. Chtěl jsem prolomit tento obyčej, podle něhož žil papež izolovaně. Tady si dávám kávu u automatu, jím v kantýně s ostatními, každý den sloužím mši a žertuji se švýcarskými gardisty. Na mém patře je vždy přítomna švýcarská stráž. Jednou jsem jednomu vojákovu nabídl malou sladkost, nechtěl ji přijmout a řekl mi, že je to rozkaz velitele. Odpověděl jsem: „Já jsem tady velitel!“

„Být blízko lidem, být schopen konfrontace, dělat věci společně, to je pravý lék proti strachu," dodává František. „Izolace, pocit křivdy, problémy a nenalezení pomoci mohou mnohokrát vést ke krizím, které přerostou v psychické potíže. Moje pracovní prostředí je plné lidí, kteří se cítí osamělí a strašně daleko od ‚domova‘. Osamělost je skutečným zlem naší společnosti. Všichni jsou propojeni mobilními telefony, ale odpojení od reality.

Nakonec František ujišťuje o budoucnosti: „Ježíš je vždy po našem boku“. Vybízí věřící, aby „žili s láskou, aby věděli, jak se svěřit Otcí“. A znovu vyzývá všechny kněze, aby projeвили „milosrdenství, odvahu a otevřeli dveře“. „Dnes“ říká, „je největší zvrácenost v církvi kariérismus kněží a světskost. Světáctví, které vede k marnivosti, aroganci a pýše. Světskost zabíjí, jak jsem jednou řekl, světácký kněz je klerikalizovaný pohan. Věřící potřebují vidět, že jsme jako oni, že máme stejné obavy a stejnou touhu žít v Boží milosti. Přistupujte k věřícím a nevěřícím a mluvejte s otevřeným srdcem. To musíme udělat všichni“.

Jedno z prvních slov, které děti začnou kolem půl druhého roku říkat, je ne. A je to logické. Kdybychom se nenačili říkat ne, naše ano by nic neznamenalo. Ztratilo by svůj význam. Kdybych měl v ruce zbraň a pozval vás na oběd, vaše ano by neznamenalo nic, protože byste ani neměla možnost či odvahu odmítnout a říci ne. Naše setkání by vám ubližovalo, jednala byste se sebezapřením, ale ani byste si toho nebyla vědoma. Neměla byste totiž na výběr. To mnohdy velmi zatvrzelé dětské NE! je jako pomyslná zeď, za kterou si děti budují a vytvářejí svou osobnost. Je pro dítě přirozenou ochranou, způsobem, který vede k vytváření vlastní identity a autenticity. Je to, jako když na zahradě pěstujeme květiny, ale zároveň nám tam řadí králíci: květiny ohradíme malým plůtkem, abychom je ochránili.

Co vede děti k tomu, že přestanou tuto pomyslnou zeď stavět?

Kromě vytváření vlastní identity máme jako děti zároveň i obrovskou potřebu napojení na vlastní rodiče. Toužíme s nimi být propojeni, být jimi přijati, milováni a opečováni. Vede nás potřeba mít vztah a potřeba prosazovat své zájmy – dvě základní potřeby a přirozené strategie pro přežití, které se však mezi sebou dostávají do konfliktu.

Musíme snad jednu z nich upřednostnit?

Na jedné straně si toužíme utvořit a prosadit vlastní identitu, být autentičtí. Být schopni říct ne a vyjádřit své potřeby. Ale na straně druhé potřebujeme zapadnout a vyhovět, aby o nás bylo postaráno. Kdyby naše ne ohrozilo vztahy s okolím, potlačíme ho. Odpojíme se od našich pocitů, emocí a potřeb a nevědomě zvolíme bezpečí vztahů. Když dítě zlobí či pláče a my ho postavíme do kouta, co mu tím říkáme? Vysíláme mu signál, že když bude zlobit, plakat či se nebude chovat podle našich představ, nebude přijato. Co v této rizikové situaci dítě udělá? Potlačí sebe a automaticky volí vztah. V důsledku opakování této nevědomé volby se postupně vytrácí jeho schopnost říkat ne a po celý zbytek svého života neví, jak být autentický.

Říkáte, že se jedná o nevědomou volbu, o strategii přežití. S nedostavěnou zdí však necháváme naše obnažené já napospas. Ano, a začneme si na jeho ochranu vytvářet nové obrany. Nejčastěji se jedná o myšlenky, které se pak stávají charakteristickými rysy nebo základními vzorci našich životů. Například musím být vždy milý, potřeby druhých jsou důležitější než ty moje nebo musím tvrdě pracovat.

Proč ve své knize nazýváte tyto obranné mechanismy hloupými přáteli?

Společně se zamysleme. Co se skrývá za odmítnutím? Proč lidé nechtějí říkat ne?

Protože by mnohdy zklamali druhý? Byli by považováni za špatné či sobecké? A co se děje špatným lidem?

Jsou druhými odmítnutí?

Přesně tak. Tato nevědomá niterná přesvědčení vznikla na základě naší dětské zkušenosti. Emoční vjemy z okolního prostředí se ukládají do naší tělesné paměti, a ovládají

tak následně naše chování bez ohledu na to, co si myslíme na úrovni vědomé. Nejčastěji se setkávám s lidmi, jejichž přesvědčení je musím být silný, zvládnou cokoli, není v pořádku, když se hněvám, neexistuji, pokud nic nedělám. Proč tato přesvědčení nazývám hloupými přáteli? Původně bylo každé z nich dobrým přítelem. Vzniklo jako náš sebezáchovný mechanismus, chránilo nás před opuštěním a samotou. Jeho přítomnost v našich životech tak původně měla svůj smysl. Z přítele se však stal hloupý kamarád, který si neuvědomuje, že tato situační potřeba ochrany již není aktuální a jeho přítomnost je už nevhodná, ba dokonce škodlivá. Tento obranný režim nás neuvěřitelně limituje, brání nám otevřít se růstu a zdraví.

Říkáte, že naše pravé já bylo v dětství potlačeno. Znamená to, že jsme si vytvořili jakousi neautentickou, náhradní osobnost? Pokud sami nevěříme, že jsme důležití, tedy pokud si nejsme vědomi vlastní hodnoty, pramenící čistě z toho, jak jsme, jak existujeme, musíme si ji vytvořit alespoň navenek. Lidé se stávají workoholiky, aby přesvědčili své okolí, že jsou důležití, že jsou hodni ocenění. Pracují od rána do večera, avšak tím se vystavují neustálému stresu, prohlubují potlačení vlastních potřeb, emocí a odzbrojují tak svůj imunitní obranný arzenál.

Jak na toto dlouhodobé potlačení vlastních potřeb reaguje tělo? Je možné, že nám „odpovídá“ třeba nemocí?

Správně. Nemoc funguje jako znamení našeho těla. Budiček, kterým nás chce probudit. Je to signál, abychom se stali autentickými, obrátili se k potlačenému vlastnímu Já. Ne že bych doporučoval lidem, aby onemocněli nebo se snad z nemoci radovali. Avšak za svou praxi jsem poznal spoustu lidí, kterým těžké onemocnění přineslo kromě bolesti také vděčnost. Přimělo je ohlédnout se za svým životem, prozkoumat ho a klást si otázky: kdo vlastně jsem, jaké jsou moje hodnoty a jaký život žiju? Spisovatelka Anita Morjani napsala knížku *Dying To Be Me (česky*

vyšla s názvem Musela jsem zemřít). Vypráví v ní, jak se po čtyřletém boji s rakovinou nacházela na sklonku života a jak ji od smrti zachránilo uvědomění, že celý svůj život nebyla sama sebou.

Jak konkrétně se toto potlačení authenticity podepisuje na našem těle? Co se děje před vznikem samotné nemoci?

Výzkumy lidí trpících rakovinou, autoimunitními onemocněními či závislostí potvrzují, že existuje přímá souvislost mezi traumatem a vznikem těchto onemocnění. Například muži, kteří byli v dětství sexuálně zneužíváni, žijí s větším rizikem výskytu srdečního selhání. Dalším příkladem jsou překvapivě těžké průběhy covidu u jinak zdravých jedinců – více traumatizovaní lidé měli těžší průběh onemocnění.

Trauma tedy není jen mentální událost. Když říkám trauma, neodkazuji na samotnou traumatickou událost, nýbrž na proces, který se v jejím důsledku odehrává v našem nitru. Podepisuje se na našem těle i duši, zasahuje do genomu, chromozomů, buněčné skladby, ovlivňuje imunitní i hormonální systém, čímž podněcuje výskyt chronických onemocnění.

Se slovem trauma se v dnešním světě moc nešetří. Jak ho definujete vy?

Trauma nevzniká pouze v důsledku těžkých životních událostí – váleky, znásilnění, potop, autonehody, úmrtím blízkého člověka. Trauma je i následek dobrých událostí, které se měly stát, ale nestaly. Setkal jsem se s mnoha lidmi, kteří byli závažně nemocní nebo těžce závislí, avšak tvrdili, že prožili šťastné dětství. V cíleném terapeutickém rozhovoru ale brzy zjistíme, že jim jako dětem něco důležitého chybělo. Přestože se jim v dětství neudálo na první pohled hrůzné události, pro citlivé dítě je i nedostatek lásky a potlačení jeho potřeb dostatečně bolestivé, aby se z této bolesti stal celoživotní vzorec.

Zmínil jste, že tato vývojová traumata ovlivňují i náš genetický systém. Jak?

Vývoj mozku si můžeme představit jako

brnkání okolí na naše geny. Existují výzkumy s jednovaječnými dvojčaty, které dokazují, že vezmeme-li dva jedince se stejným genetickým vybavením a na každého z nich necháme působit jiné prostředí, stanou se postupem času dvěma zcela odlišnými osobnostmi.

Okolí tedy utváří nejen naši osobnost, naše vzorce chování, ale ovlivňuje i pravděpodobnost vzniku onemocnění?

Ano, to vše je vědecky doloženo. Proběhlo mnoho výzkumů zaměřených na vliv prostředí u pacientů s rakovinou. Když myš infikujeme aktivními buňkami rakoviny a ponecháme ji ve stresovém prostředí, nemoc se šíří rychle. Myši nakažené stejnými rakovinnými buňkami v klidném a prosperujícím prostředí jsou naopak odolnější a nemoc se u nich nešíří vůbec či velmi pomalu. Vztah mezi stresem a vznikem určitých nemocí je zjevný. Ale vraťme se do reality. Kdy se vás naposledy nějaký zdravotní specialista, gynekolog, gastroenterolog či kardiolog zeptal na váš život, na vaše vztahy, na práci? V tom je naše medicína úplně mimo. Kdyby to nebylo tak vážné, bylo by to až k smíchu.

Jak dojdeme k prozření, že je právě naše nemoc důsledkem dětského traumatu? Že je potřeba hledat odpovědi i jinde než u lékaře? Že jsme v zajetí hloupých přátel a slovy psychoanalytičky Alice Miller vězni vlastního dětství?

Zajatci vlastního dětství jsme všichni. Až do chvíle, kdy si uvědomíme, že jimi být nemůžeme. Je to realita, která nemusí trvat celý náš život. Jak na ni získat náhled? Co nás probudí? Budičkem je bohužel často právě až příchod nemoci. Lidé onemocní, propadnou depresím, jsou závislí nebo žijí ve vztazích, které nefungují. A nemohou nalézt pomoc, úlevu. Život nám posílá bolestivá znamení. Doufá, že nás probudí. Tato znamení častokrát přicházejí v rámci mezilidských vztahů. Jakmile si uvědomíme, že trpíme, že nám v nich není dobře, je potřeba začít se ptát a pátrat po důvodu naší bolesti. Jak v těle, tak v duši.

Jak můžeme s tímto pátráním začít? Odpojením se od venkovního ruchu. Vnímat sebe sama, pokusit se propojit s vlastním tělem a zachytit jeho signály. Cvičit naši všímavost, meditovat, praktikovat jógu, trávit čas v přírodě. Klást si otázky a hledat odpovědi. Je zapotřebí upřímný zájem a trpělivost, s nimi přichází úleva.

Na toto odhodlání také narážíte v pomyslném epitafu, který jste si pro sebe v nadsázce vymyslel: „Bylo to mnohem víc práce, než jsem čekal.“

Ano, je to běh na dlouho trať. Chce to kuráž a vytrvalost. Snažit se poznat sám sebe, propojit se s vlastním tělem, vlastním já. Být ochotný zamyslet se nad tím, co nefunguje, co ignoruji, a převzít za to zodpovědnost. Nebát se tohoto celoživotního procesu. Beru to jako náš životní úděl, který nás vede k dobrému životu.

Psychologie.cz, 3. 6. 2022

AKTUALITY

Biblické hodiny pořádáme každý čtvrtek od 19 hod. přes zoom. V koronavirové karanténě se nám to osvědčilo, mohou se účastnit zájemci i z jiných farností. Máte-li zájem, napište na: vaclav.vacek@wo.cz.

Hasičský bál - SDH Kunčice
11.2. ve 20 hodin v Orlovně.

Severní Vietnam, Kambodža a Laos
přednáška 23. 2. v 17 h. v Městské knihovně.

Přátelství Boha křtem přijali

15.1. František Hilský
22.1. Jenovéfa Peškarová

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

6.1. Josefa Kobližka 87 let

JEDNÁNÍ PASTORAČNÍ RADY 12. ledna

1. Postřehy k některým adventním a vánočním akcím:

- čtvrteční ranní roaráty se osvědčily, byly hojně navštěvované – PR doporučuje zachovat;
- zvázat zpěv roarátů (Familia Cantorum) přede mší na Orlici – PR doporučuje spíše začlenit do bohoslužby (příp. zvázat, zda na Orlici či příp. v Lukavici).

2. Praktické náměty od Marušky M.:

- organizace akcí: PR vždy pověří zodpovědnou osobu, důležité je též vyjasnění podmínek akce před samotným konáním (požadavky, potřeby, finanční podmínky a zajištění);
- probíhá aktualizace databáze kontaktů – možnost doplnit mailové adresy (příp. tel.) pro zaslání ohlášek a dalších informací; v kostelích budou papírové formuláře, příp. též možnost elektronického vyplnění přes odkaz (QR kód);
- pomocné pozice:
 - hudební koordinátor – nezavádět pro celou farnost, pravidelní hudebníci v kostelích budou řešit příp. náhradníky, nebo bude „tichá“ mše;
 - květinář – zajištění květin při křtinách (Orlice) – stále se hledá;
 - tvůrce příležitostných plakátů – J. Čanda;
 - PC poradce – V. Marek;
 - fotografové farních akcí: Petr Tomek, Lucie Hoffmannová, Lucie Řimánková – budou mít možnost vkládat aktuality na web.

3. Pastorační plán 2023

- PR schválila finální podobu – vyvěšen na farní web;
- zajištění setkání skupin na faře (vždy od

18 hod.):

- 6. 2. pečující o letohradský a filiální kostely (kostelníci, úklid, květinová výzdoba) – M. Hoffmann;
- 13. 2. pečující o orlický a kunčický kostel – J. Skalická;
- 20. 2. lektori a osoby připravující přímluvy – M. Mikysková + J. Pichnerová;
- 27. 2. akolyté – M. Malá + I. Marková.

- Udělování svátosti nemocných: so 11.2. Letohrad, ne 12.2. Lukavice, Orlice, čt 16.2. Šedivec;

- Zajištění křížových cest v době postní (vždy ne v 15 hod.): Kunčice 26.2. (Vl. Tomek), Orlice 5. 3. (J. Skalická), Letohrad 12. 3. (P. Hoffmann), Kunčice 19. 3. (M. Vyčtylová), Orlice 26. 3. (? – bude upřesněno)

4. Záměr ladění varhan v letohradském kostele - K. Halbrštát

- předložena nabídka 56 tis. Kč + DPH (fa R. Ponča) – ve spolupráci s vikariátním technikem L. Šejnouhou bude záměr zahrnut do žádosti o dotaci (příp. realizace duben-květen).

5. Žádost o možnost využití farního pozemku u koupaliště - motoskijöring

- PR po vzájemné domluvě s nájemcem p. p. č. 547/2 p. Petrem Poláčkem nesehlasí s pronájmem tohoto pozemku k pořádání závodů v motoskijöringu.

7. Chybějící obraz křížové cesty na Orlici

- PR vzala na vědomí informaci, že obraz je zapůjčený na výstavu v Piaristickém kostele v Litomyšli; smlouva o výpůjčce byla v r. 2019 prodloužena do 31. 3. 2026.

8. Aktuality z Charity

- Nabídka nové služby: poradna pro pečující;
- ze zrušeného nízkoprahového centra Charita nabízí kulečník pro využití na faře – PR je pro, E. Novotný zorganizuje převoz.

9. Další náměty:

- L. Stejskalová: poptávka péče o ministryny – členové PR se pokusí oslovit osobu ochotnou věnovat se více ministrantům; K. Dvořák navrhuje širší zapojení ministrantů při velikonočních obřadech (včetně přípravy)

Zapsal M. Hoffmann

Výsledky 1. kola prezidentských voleb v Letohradě

P. Pavel	38,34 %	1 427 hlasů
A. Babiš	23,51 %	875 hlasů
D. Nerudová	19,18 %	714 hlasů
P. Fischer	9,62 %	358 hlasů
J. Bašta	4,03 %	150 hlasů
M. Hilšer	3,27 %	122 hlasů
K. Diviš	1,39 %	52 hlasů
T. Zima	0,61 %	23 hlasů

2. kolo: účast: 76,79%

P. Pavel	71,52%	2 659 hlasů
A. Babiš	28,48%	1 059 hlasů

CENTRUM POMOCI CIZINCŮM V LETOHRADĚ

Jedním ze způsobů, jakým Oblastní charita pomáhá lidem, kteří uprchli před válkou na Ukrajině, bylo zřízení „Centra pomoci ukrajinským uprchlíkům v Letohradě“. Od ledna 2023 se tato služba přejmenovala na „Centrum pomoci cizincům“. Jaké k tomu byly důvody, na to jsme se zeptali koordinátorky Veroniky Peškové.

„Začali nás kontaktovat i lidé jiných národností, třeba Mongolové, Rusové nebo Kazachstánci. Lidé z Ukrajiny nejvíce řeší otázky týkající se dočasné ochrany, všichni pak řeší pracovní karty, trvalé pobyty, občanství, zkoušky z češtiny a další. A potřebují s tím pomoci.“

Jsme v kontaktu se 150 rodinami z celého okresu. Převážnou část lidí, kteří Centrum vyhledávají, tvoří ukrajinští uprchlíci. Za celý rok trvání služby oslovilo pracovníce Centra pomoci více než 500 osob, kterým pomohly s integrací do českého prostředí. Aktivních rodin, se kterými pravidelně komunikují napříč celým okresem, je více než 150. Část lidí jezdí pro pomoc přímo do Centra v Letohradu, za dalšími naopak jezdí pracovníci do terénu. V současné době je většína lidí z Ukrajiny zaměstnána v dělnických profesích, protože uznání ukrajinských studií je problematické.

A s čím pracovníci Centra obvykle pomáhají? „Nejčastěji řešíme jazykové a administrativní bariéry – komunikaci s lékařem nebo institucemi, případně přímo doprovod. Dále se připravujeme na prodloužení dočasné ochrany. Systém má být spuštěný v těchto dnech a registrace online bude trvat do konce března. Lidé mají starost, aby to stihli včas. Očekáváme, že systém spadne, jakmile se do něj začne registrovat mnoho tisíc lidí najednou.“

Vánoční Krabice od srdce

Před Vánocemi organizoval evangelický sbor v Letohradě sbírku Krabice od srdce, jejíž výtěžek byl určený pro uprchlíky z Ukrajiny. Vybralo se kolem 30 krabic s trvanlivými potravinami, které pracovníci Centra dále distribuovaly potřebným. „Zavezli jsme je lidem, se kterými máme kontakty - ukrajinským maminkám s dětmi a seniorům v Letohradě, Žamberku a Chocni. Všichni z nich měli ohromnou radost. Děkovali mi ústně při předávání, mnozí mi pak ještě psali slova vděčnosti na sociální síti.“

Oblastní charita dále organizuje kurzy českého jazyka. Za celý rok provedla paní učitelka Kovtun náročnou výukou více než 220 lidí. Ti se dnes už dokážou dobře domluvit a orientovat se v českém prostředí.

19. května 2023 připravuje Centrum pomoci cizincům den otevřených dveří. Podrobný program zveřejníme na webu a FB Oblastní charity. Už teď jste ale všichni zvaní, bude na co se dívat, co poslouchat a co ochutnat.

/M

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme novinářce paní Petře Procházkové za její přednášku o Ukrajině.

EXPEDICE ARCTOS I

V pátek 20. ledna z Mistrovic vyjelo auto s touto posádkou: Josef Bernard (řidič), Jáchym Bernard (spolujezdec), Felix Novotný a Ludvík Novotný (ve druhé řadě), Štěpán Bernard a Oskar Novotný (ve třetí řadě). Posádka s sebou měla tři pekáče, jedny boby, zimní oblečení a obutí a trochu proviantu. Již od Žamberka se Štěpán neustále ptal, kdy už tam budeme. Do cíle jsme však dojeli až po dvou hodinách jízdy, přerušené jen krátkou přestávkou kdesi za Českou Skalici. Oním cílem pro ten den byl Dům setkání v Albeřicích, kde se konala akce pro tatínky s dětmi od 6 do 13 let, nazvaná Expedice Arctos I.

Abych čtenáře nezatěžoval všemi 37 stranami pomyslného deníku, uvedu zde jen názvy kapitol: Ubytování po rodinách, Večeře, Zahajovací proslov, Zpěv Písně proti trudomyslnosti a Grónské písničky, Hry, Modlitba, Uložení dětí, Večerní porada zkušených polárníků, Dobrovolný ranní sraz otužilců, Snídaně, Modlitba a slovo na cestu, Odchod do sněhové vánice, Děti se válejí ve sněhu a jde se pomalu, První omrzlina, Vratíme se?, Ve vánici jdeme stále pomalu a děti se válejí ve sněhu, Konečně přístřeší a oběd!, Omrzlina mizí, Jedna rodina se vrací, Jdeme rychleji, Některým dětem docházejí síly, Zásoby sladkostí se tenčí, Felix a další děti simulují únavu, Poslední (devátý) kilometr zdolán!, Večeře, Felix usíná, Scénky, Skvělé hry, Modlitba, Večerní porada zkušených polárníků, Dobrovolný ranní sraz otužilců, Snídaně, Bohoslužba slova, Pekáčování, při kterém se děti konečně mohou válet ve sněhu, Oběd, Cesta domů s poslechem Dobyetí severního pólu.

Názvy kapitol sice možná trochu naznačily, přesto si dovolím něco málo doplnit. Ne vždy je vztah dětí k chození do kostela, náboženství a vůbec víře v Boha nadšený. Nebo aspoň kladný. Nebo aspoň neodmítající. V takové situaci se pak rodičovi, nevědoucímu kudy kam, může hodit sice křesťanská, ale přesto pro děti naprosto skvělá akce. Anebo rodič jen může chtít strávit příjemný a současně zajímavý víkend pouze s jedním nebo některými ze svých vícero dětí. I v takové situaci může přijít vhod něco jako Expedice Arctos I (nebo Expedice Arctos II, Botanicus I či II nebo Krakonoš I či II, což jsou typově stejné akce na stejném místě).

Důvod k účasti na některé z uvedených akcí si každý může najít jakýkoli. Za všechny účastníky ale mohu vřele doporučit se nějaký důvod k účasti snažit najít. Byl to totiž skvěle prožitý víkend ve společenství dalších otců a jejich dětí na dalekém severu, kde se nikdo neoslovoval plnými tituly. Ač to všechny z naší posádky více či méně poznamenalo na

ANEŽČINY DOBROTY

Oplaváš I

Na párty do školy jsem si půjčila Honzův párkovač. A rozbila jsem ho. Jste v šoku, co? Tak jsem musela pořídit nový.

O víkendu byl na návštěvě v Praze Štofi s babi a dědou.

Aby Kryštof svůj pražskej rutinní zízec s hlanolkama a dvěma kečupama proložil i jinou stravou, udělali jsme spolu k večeři na tom novým párkovači párky v rohlíku.

„Hoštici a kečup můžu do hodlíků dávat jen já, plotože jsem od nich už stejně zamatlanej.“

Měl recht.

Mezi řečí jsem poprosila mamku, jestli by ten domlácenej přístroj nevzali do sběrného dvora.

Kryštofova ouška naladěná na frekvenci všech zajímavostí a blbin (Zdíšo, jestli ti bude připadat divný, proč začal říkat „já se z toho picnu“, tak za to můžu já, sorry) zbystřila.

„Teto Ane, né, já si ho spíš vezmu do galáže a oplavím ti ho. Já jsem totiž dolejš oplaváš.“

Ovšem to zcela mění situaci. Takový kontakty je potřeba si hýčkat, dolejš oplavášů je poskrovnu. A tenhle je navíc i levnej! Radši jsem si ho ale ještě pojistila hodně vzácnějma čokoládovejma pastelkama.

Prej plánuje nejdřív vyřadit čudlíky.

Oplaváš II

„Kryštofe, co by sis přál k narozeninám?“ zeptala se babička toho našeho skoro čtyřletáčka.

Ten bez rozmýšlení vypálil: „Babi, já bych chtěl kus tlubky. Kdyby támhle, jak kopou, plasklo potlubí, abych to moh oplavit.“

S takovouhle uvědomělou mládeží nemám o naši budoucnost strach.

P. S. Od tety Ane si prej přeje motorovou pilu. /AN

Rozdíl

Pověz mi jaký je rozdíl mezi nadějí a čekáním
vždyť moje srdce tomu nerozumí
stále se zraňuje o sklo čekání
stále se ztrácí v mlze naděje

Anna Kamiěnska

zdraví, všichni arktickou expedici hodnotíme jako lepší, než byl výlet na Kokořin. Myslím, že to nebylo naposled, co jsme do Domu setkání zavítali.

Ludvík Novotný

PS: Omlouvám se za zkratkovitost. Kdo chce pochopit některé narážky, může si poslechnout či zhlédnout Dobyetí severního pólu od Divadla Jára Cimrmana. A kdo toho chce pochopit ještě více, ať se také někdy vypraví do Albeřic na expedici. Doporučuji to.

POVÍDÁNÍ ÚNOROVÉ

Píšu svých pár řádek 21.1., tedy uprostřed mezi oběma koly prezidentské volby. Občas si musím přísně poručit a poslechnout se, abych místo nekonečného sledování, pročítání, poslouchání médií a debat s kamarády dělala taky něco jiného. Třeba si vyprala a uklidila.

To, co zaznívá ze všech stran a čeho se kdekterý diskutér stokrát chytřejší než já obává nejvíc, je trvale rozdělená společnost.

Tak přemýšlím, která zlotřilá generace to rozdělení vyvolala a proč. A protože jsem hodně stará, protože hodně čtu a semtam si i něco pamatuju, troufám si tvrdit, že to dělení společnosti máme nějak v genech.

Ráda bych vám svá slova pár příklady, o nichž většina z nás určitě ve škole slyšela, doložila.

Tak třeba husité. Někdo je má za hrdiny, najdou se však tací, kteří je vidí jako chamtivé nájezdníky. Žižka: byl to neohrožený vojevůdce nebo loupeživý rytíř? Rozdělili jsme se na katolíky a protestanty, kdysi jsme se nesnášeli, teď vycházíme v míru. Nebo spor o to, má-li se křísit a podporovat čeština nebo přijmout němčinu. A co rukopisy - královédvorský a zelenohorský! Jsou pravé? Jsou to podvrhy? Jak dlouho se o to znalci všeho druhu přeli, a i když bylo dávno vědecky doloženo, že o podvrhy, vytvořené z touhy po pozvednutí sebevědomí národa, skutečně jde, spor o jejich pravost se znovu a znovu vyvolává. Zase můžeme být v táboře pravověrných nebo odpůrců. Můžeme si vybrat.

A měli jsme v roce 1938 proti Hitlerovi bojovat, nebo jsme zbabělci? A kdo by nám přišel nebo nepřišel na pomoc? Dva nesmiřitelné tábory.

Pře tohoto druhu znějí mezi zájemci o historii, literáty, novináři, občas zaplní veřejný prostor, odezní... většinu občanů nezasáhne, ta má jiné starosti.

Možná se dopouštím chybného úsudku. Myslím si však, že k rozdělení občanů, jež nelze dodnes zahladit, a jež problémové dění znovu a znovu prohlubuje, začalo jindy. Únorem roku 1948.

Společnost, šťastná z konce války, smířená s tím, že těžkosti válkou vzniklé ještě nějaký čas potrvají a my je vydržíme, byla po prvních volbách, v nichž zvítězili komunisté, konfrontována s donekonečna opakovanými zprávami o zlých obchodnících zadržujících zásoby, a proto je potřeba je vyvlastnit, o statkářích, kteří neodvádějí zemědělskou produkci, protože je potřeba je také vyvlastnit, o majitelích podniků, kteří vykořisťují své zaměstnance, o bílých límečcích, kteří si lenivě sedí ve svých teplých kancelářích a proto je potřeba poslat je do výroby, o učitelích, kteří denně brzy končí a navíc mají dva měsíce prázdnin, o umělcích, jejichž pitvoření, brnkání a vrzání přece není žádná pořádná práce, o lékařích, kteří se vyvyšují a schválně užívají nesrozumitelná slova a navíc všichni ti studovaní přece vy-

JAN RYBÁŘ MALÝ VELKÝ ČLOVĚK

studovali za dělnické peníze.... atakdále atakdále. A pak smršť soudů s desítkami těch, co údajně chtěli zkázu vlasti na cestě k socialismu, takže je potřeba se jich definitivně zbavit.

„Vy, co pracujete rukama ve fabrikách s kouřícími komíny, vy jste ta jedinečná vrstva. A horník. Kdo je víc.“

Každý musel být pod kontrolou, ani řemeslníci nemohli pracovat samostatně, museli utvořit družstva krejčích, holečů, jiných řemesel, jimž pak většinou velí ten, kdo řemeslu vůbec nerozuměl. A mnozí, dokonce velmi dobří, byli donuceni úplně změnit profesi. Odbornost postupně upadala, ubylo-li mistrů, vytrácela se touha mistry překonat nebo se jim alespoň vyrovnat, zbyla snaha neupozorňovat na sebe, nevyčínávat, přežívat.

Myslím, že od roku 1948 byly kopány a vědomě vykopány příkopy všemi myslitelnými směry. Protože rozdělené, znesvářené, vystrašené společnosti se vládne mnohem snáze, naletí z obav o existenci na každý nesmysl, příkaz, zákaz, který se jí předloží.

Nádech po roce 1989 většinu z nás spojil. Ledacos vydržíme, uskromníme se, nebudeme lhát, chceme uskutečňovat své sny. Nenapadlo nás, že elita, děti elity z té vládnoucí menšiny z dob socialismu a jejich spolupracovníci mají spoustu informací, konexí, financí, že začnou urputně všemi prostředky bojovat o své místo na slunci. A nebudou se štítit ničeho.

Máme to před očima dodnes. V každé vypjatější situaci – infekce, válečné ohrožení, nedostatek čehokoli – ti obtížení největšími vinami hodí do prostoru takovou várku lži a rozdmýchávání nenávisti, že se smíření a spolupráce odsouvá zdánlivě do nekonečna.

Co dělat, abychom se uzdravili?

Vzpomínám na rok 1945, to jsem začala chodit do gymnázia v Kostelci nad Orlicí. Profesori nám, dvanáctiletým capartům, co měli za sebou protektorátní školství, trpělivě vysvětlovali nový politický úzus. Opakovaně nás na různá témata, jež jsme pak realizovali výlet, kino, míčové hry - nechávali hlasovat a vysvětlovali nespokojeným poraženým práva většiny a menšiny. I třídní výbor jsme si volili, referenti měli své úkoly, po půl roce skládali počet z nich a volba se opakovala.

Stačilo by mluvit spolu? Poslouchat se? Odpovídat na dotaz a neuhýbat? Neurážet se? Říkat, co si doopravdy myslím a věřit, že mne kvůli tomu nikdo neztratí? Uvědomit si míru většiny proti menšině a možnost jejího přelévání?

Nevím.

Co vám jistě, je potřeba vrátit se ke slušnosti a pravdivosti. To jsou náramně široké pojmy.

Do pravdivosti řadím i vědomí, že všichni nejsme stejní. Máme stejná práva a žijeme v zemi, která se snaží dát lidem rovné příležitosti. Pak jde o to, jak dokážu bez zloby a závisti posoudit vlastní schopnosti, jakou ctižádost mám a kam své schopnosti dovedu.

A slušnost? Chcete-li vznešeněji, současně nepřesně – morálka – je striktně vyjádřena v desateru a většina z nás, aniž by si to uvědomovala, se jím řídí.

Bílovický rodák Jan Rybář si vysloužil hodnocení jako jedna z nejvíce inspirativních a nejkompexnějších křesťanských osobností českých zemí na přelomu 20. a 21. století.

Prvním předpokladem pro zdárný život je zdravé lidství. Jeho osobnost se utvářela zde v Bílovicích, dále byla formována drsnou školou vězení a následně při různých manuálních profesích. Toto vše rozvinulo jeho schopnost rozumět lidem, pochopit jejich vnitřní zápasy, včetně jejich proher.

Taky se požadavek slušnosti dá opsat dobrým českým příslovím: „Co nechceš, aby ti jiní činili, nečin ty jim.“

V tuto chvíli už víme, kdo je naším novým prezidentem. Zvolila ho většina. Stejně jako parlament. Pro začátek se s tím smířme.

Ve státě s demokratickým zřízením máme povinnost sledovat a přesně vážit sliby a skutky. Nejsme malé děti, abychom poslali Marušku v závějích pro jahody (to je špatné přirovnání, pohádky nefungují, když se dají v Penny nebo Quantu jahody koupit i v lednu). Chtěla jsem napsat, že je vždycky potřeba vážit i okolnosti, za nichž lze sliby plnit, protože 12 kouzelných měsíčků, tak jako Maruše v pohádce, bohužel vládě ani prezidentovi nepomůže. Pak přijdou nové volby a při nich se to té dosud vládnoucí garnituře spočítá.

Nezdá se to, nechceme tomu věřit, dokonce to mnozí popírají. Skutečně na každém z nás záleží. Do konečného součtu je proto potřeba poctivě dosadit i to, co jsme ke společnému prospěchu vykonali my sami.

EN

Byl pastýřem, který dokázal vonět nebo chceme-li „smrdět“ po svém stádě, nikoho se neštítit. Roli kněžství nechápal jako udržování nějaké rituální či doktrinární čistoty, on byl naopak uprostřed lidí, aby jim dokázal rozumět a pomáhat.

Zralost lidství je na něm to nejvzácnější, co mu pomáhalo a násobilo jeho duchovní a kněžské dary.

Při křtu jsme byli všichni pomazáni na kněze, proroka a krále. Jak daleko došel na této cestě Jan Rybář, shrnul při své promluvě historik Tomáš Petráček:

Kněžství v provedení Jana Rybáře nemělo

sebelepší stín klerikalismu. Jan klamal tak trochu svojí nenápadností a skromností tím, jak naprosto respektoval druhé v jejich lidství jako zcela rovnocenné bytosti. Dařilo se mu zcela naplňovat dvojí poslání kněze, přivádět lidi blíže k Bohu a Boha vtahovat do života konkrétních lidí způsobem, který byl produktivní, přinášel transformační moment uzdravení nebo osvícení vyjití na nějakou konkrétní cestu. Jeho specialita byla pomoc při uzdravování různých ran, které si jako lidé působíme sami nebo nám je působí

druzí. Zároveň měl tu podivuhodnou schopnost dávat lidem dohromady.

Prorocká funkce – napříč stáří se jeho hlas stával stále silnější. Proroci to ale nemají vůbec jednoduché, naráží na ne pochopení, nepřízeň. Je velmi symptomatické a příznačné, že získal různá ocenění od státu, kraje, měst, ale uvnitř církve se žádné pocty nedočkal. Byl člověkem, který bytostně miloval církev, ne jako instituci, ale jako nástroj, skrze který Bůh může darovat mnohá dobra lidem. Pokud byl někdy netrpělivý, pak to bylo právě proto, že úzkostně a tíživě prožíval, že církev mnohé dary, které může sdílet a darovat lidem, aby se jejich život uzdravil, zůstává zablokovaná, jako by se nemohla hnout z místa. Poslední léta papeže Františka vnímal jako velké obdarování, i když na něj i tohle tempo bylo příliš pomalé a nedokonalé. Jako každý prorok dokázal dělat odvážná rozhodnutí pro budoucnost – zkusil jsem a šlo to – to jen my zůstáváme uzavřeni ve škatulkách a celách, které si sami vyrábíme. Jan promýšlel stále nové varianty, pro které

jiní nemají pochopení nebo jsou pro ně příliš odvážné. Dokázal vyslovit myšlenku a nechal ji pracovat, měl správnou intuici, že schovávat se za nějaké normy, je alibistické a zbabělé. Celé dějiny ukazují právě na tyto lidi, kteří vidí do budoucnosti a mají dost odvahy hledat nové cesty. Královská důstojnost byla u něj kombinací obrovské pokory a zároveň sebevědomí. Odvaha pojmenovávat věci, vystupovat sám za sebe a neschovávat se.

Zároveň měl tu obrovskou pokoru říci, že je to jeho názor, jeho pohled a třeba se mílí. Stejně jako král pečuje o ty, kteří se mu svěřili nebo k němu patří, tak i on se staral o ty, kteří s ním byli spojeni. Nejen se za ně modlil, ale skutečně na ně myslel a snažil se o ně pečovat.

Toto je pár střípků o Janošovi, jak mu bílovičtí přezdívali, jehož životní krédo nechala farnost vepsat do stěny bílovického kostela. Janoš měl velké porozumění k životní cestě každého člověka, která je často dlouhou, kostrbatou poutí. Při svém zrání dospěl k jistotě, kterou vyjádřil slovy:

„Děkuji ti Bože za to, že bez nás nemůžeš být!“

Jeho vyznání pokračuje na stěně kostela osobním krédem:

Věřím, že většina lidí žasne nad světem, který poznává.

Věřím, že jen citlivý člověk přijme zprávu: Neznámý Autor vesmíru a lidstva chce být nazýván Otcem.

Věřím, že Ježíš je Kristem – vyvoleným – aby nám zvěstoval pravdu o našem oslavení, tvrdě zaplacenou jeho životem.

Věřím, že jeho smrt byla vrcholným úkonem lásky k nám.

Věřím, že jeho zmrtvýchvstání je potvrzením skutečného Synovství Božího.

Věřím v čisté materství jeho matky Marie, důkazu toho, že je pravý člověk, náš Bratr.

Věřím, že jeho Domov je i našim domovem.

Tam nás vede z našeho exilu církev, společenství citlivých.

Věřím, že náš porušitelný život vstupuje do neporušitelnosti pravé a věčné Radosti Života Otce i Syna.

Amen.

Pavel Lazárek, bílovický farář

Někdy jsme zatíženi obrazy Ježíše, které jsou ve skutečnosti spíše svatými obrázky než účinnými portréty. Máme tendenci si Ježíše ochočít, činit z něj cosi libivého a zbytečně sentimentálního. Ježíš dává pokoj, utěšuje, je „jemným světlem“, jak říká svatý John Henry Newman, ale neuspává nás monotónními zpěvankami, a především nás neumrtvuje. Prospěšný, neukojený neklid spolu s úzase nad novostí otevírá cestu k odvaze.

František, biskup římský

ZVĚDAVOST A ZVÍDAVOST

Někdo už léta ví, jakého prezidenta by si přál. Jiný se rozhoduje v poslední chvíli. Jak před volbou přemýšlel Fedor Gál?

„Je mi osmasedmdesát let a chystám se na druhý břeh. Netuším, co tam je, pravděpodobně nic. Tuším ovšem, odkud budu odcházet – ze světa, ve kterém se opět láme duch doby. Říkám – opět, protože živá paměť nepustí. Generace našich rodičů a prarodičů zažila kratičké vzestupy a dlouhé pády „velikých“ dějin na vlastní kůži. Monarchie, říše, impéria, státy a jejich různá uskupení, se jim měnila pod zadkem, aniž jej museli zvednout. A zvedli-li je, tak s malými baňohy na zádech, protože do deportací, emigrací, za ostatně dráty více neměli povoleno, anebo neunesli. Nad hlavami jim pokaždé vlály velice podobné zástavy – ty národní. A poslouchali velice podobná hesla – o půdě a krvi, o historické nespravedlnosti, o vnějším a vnitřním nepříteli, o deliktech „těch druhých“.

V uplynulých dnech jsem vyrazil k prezidentským volbám. Měl jsem si vybrat z plejády kandidátů, mezi kterými byli tři favorité a několik statistů. Z těch tří byli dva zrcadlem právě onoho „ducha doby“, který jsem zmínil na začátku. Vůle lidu! Jeden bývalý komunistka bez pokory a jeden, který našel sílu říct pardon. Oba podepsali svého času smlouvu s ďáblem, ale jenom jeden svůj podpis vzal zpět svým následným životem. Pro oba razili cestu do finále jejich volebního klání marketeři, ale jenom jeden z nich se

KDE SE NA ORLICI VZALY RYTMICKÉ BOHOSLUŽBY?

Jejich historie je dlouhá více než 54 let a je dobrodružná. Ostatně svědčí o tom už rok jejich vzniku – 1968.

Než zmařil demokratizační snahy v tehdejší Československu 21. srpna vpád vojsk Varšavské smlouvy, byl rok 1968 vrcholem uvolnění komunistických poměrů. V květnu začala znovu oficiálně pracovat skautská mládež. Ta se však v okolí Letohradu neformálně scházela už dávno předtím, a pod vedením Josefa Vychytila (1937-1997) jezdili mladí na výlety a tábory. Víceméně totožná parta mladých začala v létě 1968 hrát a zpívat v kostele v Letohradě-Orlici kytarové rytmičké mše. Jejich zavedení umožnil a podpořil tehdejší kněz František Karel (1923-1971). Sám dokonce některé písně složil a upravil. Osvícený kněz toužil v duchu II. Vatikánského koncilu církev více otevřít světu, a tak ve své farnosti kromě zavedení rytmičkových bohoslužeb na Orlici ještě nechal Vojmíra Vokolka vymalovat mistrovický kostel netradičními moderními malbami.

Uvolněnost a nadšení mladých hudebníků přilákaly tehdy na Orlici spoustu lidí. Na rytmičkové bohoslužby sem dokonce přijížděly autobusové zájezdy z širokého okolí. Vladimír Zamazal z Letohradu a František Stehlík

zdržel lhaní, manipulací, negativních emocí. A oba šli za svým cílem v časech, kdy se rozhodovalo o globálních tématech války a míru, liberální demokracie a jejich neliberálních mutací na sudu se střelným prachem. Nejbližších čtrnáct dnů budou voliči rozhodovat mezi Pavlem a Babišem. Poté nás bude čekat pět let prezidentování jednoho z nich. Po zkušenostech s Václavem Klausem a Milošem Zemanem se cítím jako v trní. Víím, že se rozhoduje o pozici povytce symbolické, ale vždyť je to právě tato symbolika, ze které se rodí budoucí legendy, mýty a rituály. Jejich rukama budou při různých příležitostech kladeny věnce, udělována vyznamenání, reprezentována moje země na globálním teritoriu. Už se nechci stydět. Chci tam vidět člověka, který se umí rozhodovat, aniž by myslel na oblíbenost, imunitu, profity... Člověka, který neuráží oponenty a udrží své ego na uzdě. Člověka, který nepotřebuje, aby ho po ránu dopovali imidžmejkři. Udělám to v dobré víře. Víře, protože ta dává naději."

z Chocně se starali o repertoár a muzikální záležitosti. Ve skupině dále hráli a zpívali členové rodin Čandových, Kvapilových, Stráňkových, Tomkových, Vychytilových, Kalivodových, Švecových a řady dalších. Rytmičká skupina jezdila na různé zájezdy a setkání muzikantů. Písní rychle přibývalo. Začínali s rytmičkovou mší od Petra Ebena. Krásný soubor písní pod názvem Janočin mše složil přímo pro orlický kostel Jan Vychytil (1946-2004). Texty je opatřil brněnský básník Václav Renč, se kterým byl tehdy v kontaktu Vladimír Zamazal. Vozil mu partituru a zpět do Letohradu texty.

21. srpna 1968 se však slibný vývoj tragicky zastavil. Vše, co se vymykalo sešněrovanosti doby, bylo středem pozornosti komunistických orgánů a StB. Neunikli jí ani letohradští kněží, ani parta mladých, ani rytmičkové bohoslužby.

Věřící a skauti byli pro komunistický režim nebezpečím

Po historicky třetím zrušení skautingu v říjnu 1970 přešli jeho místní členové pod Turistický oddíl Tělovýchovné jednoty Spartak Letohrad. Turistický oddíl měl mezi třiceti až padesáti členy, počet se měnil. Byli mezi nimi mladí lidé i rodiny s dětmi. Dál se scházeli, jezdili na výlety do přírody, dělali brigády pro města a obce, občas u ohně nebo u piva utrousili nějaký ten protikomunistický

vtípek. Nikomu neškodili. Mezi sebou byli hodně upřímní, ale na veřejnost nic nevykřikovali. V době nesvobody si stále zachovávali určitou svobodu v podobě neskrývaného náboženského přesvědčení a scházení se s přáteli. Ke sledování StB zavdali dvojí záminku – „pod pláštěm turistického oddílu se projevovaly junácké přežitky jako nošení skautských opasek, přezdívků a skautské pozdravy,“ jak se píše v jedné ze zpráv StB. Neméně závažným proviněním bylo chodit do kostela a hrát tam na kytary – jakkoliv to dnes zní směšně.

Když 30. září 1971 zemřel iniciátor rytmických bohoslužeb, farář František Karel, nesměly se při jeho pohřbu v kostele rytmické písně hrát. Na kytary se hrálo až u hrobu. V roce 1972 zemřelého kněze nahradil Josef Tajchl (1935-2014), který nejenže pokračoval v Karlově směřování, ale ještě více se otevřel práci s mládeží. Přirozeně se sblížil s partou mladých, byl jim duchovní oporou, někdy se s nimi účastnil výletů.

StB sledovala místní kněze

Osmého listopadu 1974 nahrávalo StB přes zed' Tajchlovu bohoslužbu v kostele v Letohradě. O týden později znova. Na faráře bylo nasazeno telefonické i prostorové odposlouchávání. Soudruhům vadila oblíbenost rytmických mší v kostele na Orlici, a tak hudebníkům v roce 1975 aspoň zakázali kytary. Zpívalo se tedy už jen s klavírem.

Činnost Turistického oddílu a hraní některých jeho členů při rytmických bohoslužbách na Orlici vyústily v září 1975 ve zrušení Turistického oddílu. „Protože při své činnosti v TJ Spartak Letohrad vážně poškodili dobré jméno fakulty“, v roce 1976 vyhodili z vysokoškolského studia pět členů Turistického oddílu: Jaroslava Kvapila, Miroslava Švece, Petra a Pavla Kalivodovy, Václava Tomka.

Farář Tajchl přišel o státní souhlas v lednu 1977. Důvod: Za bohoslužby slova s mládeží od jara 1972 do listopadu 1975, a dále za to, že 24. dubna 1975 vypustil při čtení pastýřského listu ke 30. výročí osvobození zásměrně slova o socialismu. V době soudu už byl Tajchl dělníkem. V témže roce 1977 ho ve farním úřadě v Letohradě nahradil Petr Ducháček (1916-1998), neméně oblíbený kněz a politický vězeň z 50. let.

Nastupuje třetí generace muzikantů

Hudební nástroje na Orlici nyní už berou do ruky hudebníci třetí generace zakladatelů rytmických bohoslužeb. Kytary, klavír a zpěv vnášá do kostelního prostoru skutečně „katolickou“ atmosféru - všeobecnou, univerzální, otevřenou. My domorodci už to bereme jako samozřejmost. Ale samozřejmost to není. Je to dárek: každou neděli se nechat potěšit krásnou interpretací Jany Kinscherové, Hely Poláčkové, Marie a Ondry Stejskalových a dalších. Současná hudba na Orlici je výjimečná osobním podáním muzikantů. To nejcennější na ní ale je, že je vlastně v pozadí, protože „pouze“ doprovází společenství zpívajících lidí. */IM*

O ALELIDECH

Karel Čapek

Alelidé, to je takový zvláštní druh lidí, kteří ke všemu, s čím se setkají, mají nějaké „ale“, nějakou svou výhradu. Jejich řeč není „ano ano“ ani „ne ne“, nýbrž „ano, ale“, nebo „ne, ale“.

Kdybyste jim řekli, že dvakrát dvě jsou čtyři, odpovědí vám na to pohotově a s jakousi převahou: „Ano, ale dvakrát tři, pane, je šest“. Načež od vás odejdou s uspokojením, že se nedali a že to vaše tvrzení uvedli, jak se

nemůžete udělat nic, ani vyslovit nic, aby se na to nedalo pověsit nějaké „ale“. Od toho tu jsou alelidé; oni vždycky mají víc rozumu, vždycky si vzpomenu na něco, co není obsaženo a splněno v dané situaci, a co tedy lze káravě vytknout jako nedostatek, neúplnost a špatné řešení.

Být alečlověkem má své výhody:

1. Vědomí intelektuální převahy, s níž opravujeme a odkazujeme do náležitých mezí činy i poznatky svých bližních.
2. Příznivou možnost nic nedělat, nýbrž

říká, na správnou míru. Kdybyste si odychli, že už se chválabohu trochu dlouhý den, namítnou něco na způsob: „Ano, ale tím se jistě hospodářská mizérie nezlepší.“

Kdybyste se z nějakých naléhavých důvodů pohoršili, že Petr je zloděj a huncút, odpovědí: „Ano, ale tamhle Capl není o mnoho lepší.“ A tak dále.

Jak známo z mluvnice, „ale“ je spojka odporovací. Alelidé nic nevyvracejí ani nepopírají, nýbrž jenom odporují, kladou všemu jakýsi odpor; jsou to od národy špatní vodiči, ve kterých se ztrácí sdělovaná energie. Nepopírají, že dvakrát dvě jsou čtyři; dají jenom najevo, že na tom tak mnoho nezáleží, že si tu čtyřku můžete dát za klobouk, a že jsou na světě důležitější fakta, například to, že dvakrát tři je šest. Kdybyste před nimi vytáhli z vody tonoucí dítě, neřeknou vám, že jste to neměl dělat; spíš se vyjádří asi v ten smysl, že vaše jednání bylo sice správné, ale že na lodi Principessa Mafalda utonulo tři sta nebo kolik osob a ty že z vody nikdo nevytáhl. Můžete pomoci chudému, ale tím se ještě, holenuku, nerozřeší sociální problém. Zkrátka

obírat se jenom zaujímáním svého stanoviska, vytyčit své výhrady, a tím jaksi uplatnit své já.

3. Konečně hluboké uspokojení z toho, že takto můžeme nejméně úspěšněji otravovat druhé lidi.

Toto zásadní „ale“ je povětšinou nemocí intelektuálskou. Prostý člověk má spíš co dělat s věcmi než se stanovisky k nim; nesnaží se odlišit své já od druhých nějakými výhradami nebo zdůrazňováním svého zvláštního hlediska.

Proto to intelektuálové prohrávají, jakmile jde o věci obecné; pro samé výhrady přestávají být schopni prostého, rozhodného „ano“, nebo „ne“. Proto se ve veřejném životě tak často ztrácejí pravdy a jsou nahrazovány něčím neskonale primitivnějším; totiž hesly.

Alelidé prohrají všechno, čeho se dotknou; zůstane jim jenom jejich „ale“. Chraň nás Pánbůh od alelidů!

Lidové noviny 30. 12. 1934

Zabití při znásilnění tě prý vystřelí rovnou do nebe (říká se v naší církvi). V těch neuvěřitelných diskuzích o tom, jestli se má jakákoliv znásilňovaná žena bránit usque ad mortem čili tak, že se raději nechá zabít, se objevuje skutečně výkvět galerky duchovních mrzáků, kteří vůbec nepochopili, jakou hodnotu má panenství a zdrženlivost a co to vlastně v teologickém ohledu znamená čistota.

Je pochopitelné, že každá žena se bude bestii, která ji znásilňuje, bránit. Některé se to podaří, některé ne. Vina je VŽDY na straně toho, kdo se takového strašného činu dopouští.

Ne každá žena se při obraně sebe sama nechá zabít, aby si smrtí vysloužila tzv. svatost. O tom byly napsány stohy velmi důležitých studií. Je to pro duchovní frustráty nepochopitelné, ale mnohá žena, na které se vybije taková mužská bestie, se chce ubránit pro to, že chce žít a že se chce vrátit domů k tomu, koho miluje, koho má ráda, o koho pečuje, za koho má zodpovědnost, kdo je součástí jejího života.

Je to právě LÁSKA, skrze kterou jednou člověk definitivně vstoupí do věčnosti, a je úplně jedno, jak moc bude životem potrhaný a zničený. Panenství ne-panenství v tom hraje okrajovou roli. Pokud člověk miluje, pokud touží po lásce a pokud v životě láске obětuje to, co by jinak nikdy neudělal, má nebe otevřené.

Bůh nedělá lidi na duchovní a laiky, na muže a ženy, na lepší a horší.

Jde mu o to, aby se skrze něj naučili lidi milovat a žít život, který má smysl. A smysl může mít život i potom, co se člověk ubránil a přežije strašné násilí. Vzdát se smrti násilníkovi je svým způsobem útok na život i na samotného Boha. Bůh nestojí o naši efektivní smrt a utrpení. Stojí o lásku, protože skrze utrpení a smrt nám lásku zachoval jako absolutní měřítko všeho.

Jak připomínal TGM: pokud mě někdo napadne, budu se bránit. Má-li z nás dvou někdo zemřít, pak ať zemře ten, kdo je zločinec.

Zdeněk A. Eminger

Židé říkají: „Život je svátostí.“ To se mi líbí, rozumíme-li svátosti zvláštní péči Boha nebo Krista o člověka. Bůh nám zasvětil svůj život. „Jsi pro mě drahý a vzácný, neboť jsem si tě zazamíloval“, říká Bůh (Iz 43:4).

Život je tak velikým darem od Boha, že pro jeho záchranu smíme a máme porušit všechny boží pokyny (přikázání) až na tři, říká Talmud. /v

Církev ztrácí svou důvěryhodnost, když se věnuje tomu, co není podstatné pro její poslání, nebo, což je ještě horší, když její členové, někdy dokonce i ti, kteří jsou pověřeni služebnou autoritou, jsou zdrojem pohoršení svým chováním, které není věrné evangelium.

František

JE TO OPRAVDU TEN, KTERÝ MÁ PŘIJÍT?

V evangeliu Mt 3,1-12 jsme slyšeli silná slova Jana Křtitele u Jordánu o Mesiáši, který bude křtít Duchem Svatým a ohněm a bude vykonávat soud. Jeho příchod bude přinejmenším dramatický.

Ježíš však do tohoto obrazu opravdu nezapadá. Přichází na scénu jako ten, kdo hlásá Boží království, vyzývá lidi, aby důvěřovali Bohu, uzdravuje nemocné a přáteli se s celníky a osobami označenými jako „hříšníci“. Není divu, že Jan, který nyní sedí ve vězení a má čas přemýšlet, se ptá, zda je Ježíš opravdu ten, kdo má přijít, nebo ne. Ježíš nesplňuje ani očekávání Jana Křtitele, ani židovského mesianismu obecně. Janova otázka z evangelia (Mt 11,2-11) je tedy zcela pochopitelná: „Jsi ten, kdo má přijít, nebo máme čekat na jiného?“

Ježíšovou odpovědí není ani ano, ani ne. Otevřeně neprohláší, že je Mesiáš, jen hlásá království Boží. Co se tedy děje? To, co si ve svých prorockých věštěbách představoval Izaiáš (26,19; 29,18-19; 35,5-6; 61,1).

Ježíš pak klade zástupům tři otázky o Janovi (Mt 11,7-9). Chce, aby v něm viděli proroka (Mt 11,9), ba „více než proroka“, a to v tom smyslu, že plní či hraje roli Eliáše jako zvěstovatele příchodu Mesiáše podle proroka Malachiáše (srov. 3,1 a 4,5). Je proto chválen jako největší z lidských bytostí (Mt 11,11a).

Jenže zatímco Jan stál před příchodem království, Ježíšovi učedníci již stojí v něm. Ježíšovou odpovědí na Janovu otázku je vyličít mesianství novým způsobem. Ježíš nebude mocným vládcem, který vyžene Římany z Palestiny a zahájí novou éru míru, ale hovoří o pozeňnáních mesiášského věku, která zahrnují uzdravení i dobrou zprávu pro chudé. V čem pak ale spočívá ono nebeské království, o kterém Ježíš mluví? Je pak ono naplněním slibované mesiášské doby?

Co bychom řekli my?

Nejen Jan, ale i mnoho tehdejších lidí považovalo Ježíše za záhadu, možná stejně jako dnes. Stejně tak záhadná jsou Ježíšova slova o tom, že „slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají a chudým se zvěstuje evangelium“ (Mt 11,5). Ježíš zřejmě cituje Izaiášovo proctví jako komentář svého jednání a zároveň jeho naplnění – on přece skutečně uzdravuje slepé, hluché, chromé a malomocné, křísí mrtvé a chudým hlásá radostnou zvěst. Nepřišel získat pozemskou moc, ale přišel sloužit, přinášet život a zachránit ty, kdo jsou na okraji společnosti. To, co se děje, je zřejmě znamením příchodu nebeského království.

Co to ale znamená pro většinu z nás, kdo podobné uzdravování nikdy neviděli a nevidí, kteří vzkříšení mrtvého považují za naprostý nesmysl? Co bychom dnes vzkázali Janovi my?

Jan se nedožil toho, aby se Ježíšovo působení rozvinulo, vždyť byl popraven Herodem ještě za Ježíšova života. Ale my – dokonce

i my, jako obyčejní křesťané, ti „nejmenší v království nebeském“ ve srovnání s velkými svatými Písma a dějin – jsme viděli, jak byla Ježíšova služba završena a jak po ní následovala jeho smrt, vzkříšení a zrození církve.

Netrpíme slepotou?

Nemám proto rád obvyklou kritiku západní společnosti, která je údajně bezbožná a upadá, ale naopak si myslím, že do velké míry realizovala Ježíšovo evangelium. Opravdu, v jistém smyslu oproti starším dobám, „slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají a chudým se zvěstuje evangelium“. Je přece úžasné, k jakému konceptu lidské osoby, její důstojnosti a práv západní společnost dospěla právě díky podílu evangelia. Krásně to dokládají sociální systémy západních zemí, vytvořené na základech položených církví a řeholními řády s jejich sirotčinci a nemocnicemi, nebo velkorysost v oceňování jinakosti, v budování dialogu mezi náboženstvími, v úsilí o mír, o ochranu přírody, o stejná práva menšin atd. dokonce i integraci Evropy, aby se zabránilo dalším válkám, měli „na svědomí“ křesťané Alcide De Gasperi či Robert Schuman. A právě italská a německá křesťanská projevili největší soucit s uprchlíky v roce 2015.

Možná ale, že důležitější než tato velká slova je otázka osobní: „Jsem dostatečně chudý na to, abych slyšel Ježíšovo evangelium? Nejsem slepý?“ Ježíš totiž hovoří v přítomném čase a jeho království se stále děje.

Ladislav Heryán

Ještě jednou od Anežky

Tenhle kluk dostal tak šíleně naloženo.

I na dospěláka by to bylo příliš. A Páťa je malej.

Angličtina patří k věcem, který jeho diagnóza absolutně nezvládá. A tak bojujeme. Ne-křičíme, nezlobíme se. Ani když nemá úkol. Jak ho má asi udělat, když na něj sám nestačí a nemá nikoho, kdo by mu s ním pomohl?

Jeho zoufalý mlácení pěstma do hlavy nebo hlavou do lavičky je něco, co už opravdu nechci zažívat. Prosím!!

A tak jsme se domluvili na doučku. Čtvrt-hodinkovým, dvakrát týdně po obědě v knihovně. Jak je známo, mozek frčí na cukru, tak si vždycky dáme nejdřív ze všeho kousek čokošky nebo něčeho, co nás naladí. Já mám takovou radost. Páťa je tam najednou celej uvolněnej, dělá ty svoje legrácky a ono to funguje.

Bereme teď [maj bodi] (všechno zapisujeme jen foneticky). Myslela jsem, že zvládneme tři čtyři základní slovíčka, ale omyl.

Napadlo nás totiž, že ke každé části těla vymyslíme nějakou asociaci. Klidně bizarní, to je fuk. A vůbec nejlepší je, když si ji vymyslí Páťa sám. To jí pak totiž z hlavy nedostane!

Tak například [nek] si odvodil od českého „nekrkej“, [ír] je od Ira, neptejte se mě proč. Na jakěj předmět je nejbolestivější si

šlápnout? Jasný, na kostičku Lega. Zkoušeli jsme to s celou třídou a au, myslím, že nikdo z nás do smrti nezapomene, že noha je [leg]. Slovíčko [árm] si pamatuje podle nějakého názvu z počítačové hry, která je nad moje chápání. Brada je [čin], to Patrik vypálí bez zaváhání i o půlnoci, protože jeho představa vzpěrače, kteréj zvedá ČINku na takovým tom žlábků nad bradou, je nepřekonatelná. Jo a toho vzpěrače umí taky skvěle parodovat.

A tak no.

Na konci doučování mě většinou přesvědčí ještě na partičku Karaku nebo nějaký jiný hry. Minule jsme hráli tematický anglický pexeso. Vyhrál by na plný čáře, kdyby se nade mnou neslitoval a sem tam mi neporadil. A tak to byla remíza.

Jo a ve středu dostal ze zkoušení plným právem jedničku. Tak měl radost. /AN

Osel řekl tygrovi: „Tráva je modrá.“ Tygr odpověděl: „Ne, tráva je zelená.“

Diskuse se rozostřila a oba se rozhodli podat věc k arbitráži a přistoupili ke lvu.

Před dosažením mýtiny v lese, kde seděl lev na svém trůnu, začal osel křičet: „Vaše Výsosti, není pravda, že tráva je modrá?“

Lev odpověděl: „Pravda, tráva je modrá.“

Osel spěchal vpřed a pokračoval: „Tygr se mnou nesouhlasí a odporuje mi a štve mě. Prosím potrestejte ho.“

Král poté prohlásil: „Tygr bude potrestán 5 lety mlčení.“

Osel skákal radostí a šel svou cestou, spokojený a opakující se: „Tráva je modrá.“

Tygr přijal svůj trest, ale zeptal se lva: „Vaše Veličenstvo, proč jste mě potrestali, vždyť tráva je zelená?“

Lev odpověděl: „Ve skutečnosti je tráva zelená.“

Tygr se zeptal: „Tak proč mě trestáš?“

Lev odpověděl: „To nemá nic společného s otázkou, zda je tráva modrá nebo zelená. Trest je proto, že není možné, aby statečný inteligentní tvor jako ty ztrácel čas dohadováním se s oslem, a ještě k tomu přijít a obtěžovat mě tou otázkou.“

Nejhorší ztráta času je dohadování se s hlupákem a fanatikem, kterému nezáleží na pravdě nebo realitě, ale pouze na vítězství jeho přesvědčení a iluzí. Nikdy neztrácejte čas diskuzemi, které nedávají smysl... Jsou lidé, kteří i přes všechny důkazy, které jim byly předloženy, nemají schopnost porozumět, a jiní, kteří jsou zaslepeni egem, nenávistí a záští, a jedině, co chtějí, je mít pravdu, i když nemají.

Když křičí nevědomost, inteligence mlčí. Váš mír a klid mají větší cenu.

Slepec nezvedne drahokam, i když ho má pod nohama

MODLITBA ZA PRAVDU

Karel Čapek:

Bože, který jsi stvořil národy a všem jsi vdechl touhu žít ve cti, zbav dnešní svět toho nejhoršího: lži. Lži, která podpírá a připravuje násilí a učí lidi nenávidět se navzájem. Lži, která otravuje národy a vykopává mezi nimi propasti, jež snad ani desítky let nevyrovnej. Bože, jak bude vypadat, jak se bude vyvíjet Evropa oblužená tolika nenávisťnými lžemi! Jak bude možné soužití mezi lidmi a národy, je-li mezi ně vrženo tolik urážek, tolik opovržení a vzteků! Copak si snad někdo představuje, že tento stav ducha má a může trvat bez konce? Copak si věčně má soused ošklivět souseda a čekat jen na příležitost, aby mu zasadil mstivou a úkladnou ránu? I po válce si mohou národy podat ruce; mohou si sebe rytířsky vážit a navázat vztahy důvěry. Ale na bojišti lži nebude navěky důvěry ani cti; každá lež zajde, ale zůstane po ní nenávist a opovržení; tělo se zahojí dřív než duše. Bože, jak hrozně je zraňována duše tohoto národa, jak tohle se má jednou zahojit nebo odpustit! Copak se toho nezhrozí národové, jaký nenávisťný, navěky zlý a nepřátelský svět se takto buduje? Nemá snad nikdy být mír nebo aspoň oddech v křečovitém smrtelném nenávidění?

Bože, vrať světu pravdu! Bude to víc než smlouva míru, bude to cennější než každé spojenectví. Nikdo, žádný národ, žádný stát si nebudiž jist, pokud mohou být lidské vztahy kdykoli korumpovány nástroji lži. Nebude jistoty, nebude smluv, nebude ničeho platného a bezpečného, pokud vědomí kteréhokoliv národa bude zkřivováno záměrnou lží. Za každou lži jde úklad a násilí; každá lež je útok na bezpečí světa. Nikdo nebude žít v míru ani za nejsilnější hradbou z oceli a betonu; okřídlená lež se vysměje všem vašim pevnostem.

Zbavit svět lži je víc než odzbrojení. Jaké to bylo divné jasnozření, když náš Masaryk vepsal do našeho státního znaku slova „Pravda vítězí“. Jako by tušil, že jednou lež podnikne generální útok na náš stát a národ, a už předemrazil heslo pro toto utkání. S tím heslem

můžeme jít do boje; ale jenom s tím heslem může jít celý svět do míru. Neboť jenom bez lži se mohou lidé a národy dorozumět, ať mluví jazykem kterýmkoliv.

Bože, vrať světu pravdu!

Lidové noviny 25. 9. 1938

Cítím, jak ve mně narůstá odpor proti všemu náboženskému. Vůbec nejsem náboženská povaha. Ale na Boha a Krista musím stále myslet; na opravdovosti, životě, svobodě a milosrdenství mi velmi záleží.

Dietrich Bonhoeffer, teolog, mučedník nacistického režimu, 1942

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

sobota 11.2. 18 h. Letohrad
s pomazáním nemocných
neděle 12.2. 6. v mezidobí
8 h. Lukavice s pomazáním nemocných
9 Mistrovice
9.30 Orlice s pomazáním nemocných
Sir 15,16-21 Ž 118
1 Kor 2,6-10 Mt 5,17-37

sobota 18.2. 18 h. Letohrad
neděle 19.2. 7. v mezidobí
8 h. Lukavice Lv 19,1-2.17-18 Ž 103
9.30 Orlice 1 Kor 3,16-23
11 Mistrovice Mt 5,38-48

Popeleční středa 22.2. 18 Kunčice

sobota 25.2. 18 h. Letohrad
neděle 26.2. 1. čtyřicetidenní
8 h. Lukavice Gn 2,7-9;3.1-7
9 Mistrovice Ž 51 Ř 5,12-19
9.30 Orlice Mt 4,1-11

sobota 4.3. 18 h. Letohrad
neděle 5.3. 2. čtyřicetidenní
8 h. Lukavice Gn 12,1-4a Ž 33
9 Mistrovice 2 Tim 1,8b-10
9.30 Orlice Mt 17,1-9

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce

Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741